

17-11-2011

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

> Retouradres Postbus 20101 2500 EC Den Haag

Gemeente Halderberge
T.a.v. het College van Burgemeester en Wethouders
Postbus 5
4730 AA OUDENBOSCH

Directoraat-generaal voor
Energie, Telecom en
Mededinging
Directie Energiemarkt

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 30
2594 AV Den Haag

Postadres
Postbus 20101
2500 EC Den Haag

Factuuradres
Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/eleni

Behandeld door

Datum 17 NOV 2011

Betreft Zuid-West 380 kV: reactie op uw brief van 19 september 2011

Geacht College,

Met deze brief reageer ik, mede namens de minister van Infrastructuur en Milieu, op uw brief van 19 september 2011. In uw brief geeft u aan het niet eens te zijn met het voorgenomen tracé voor de nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding Borssele - Tilburg aan de westkant van Oud Gastel. U geeft in uw brief op hoofdlijnen aan waarom een verbinding aan de oostkant van Oud Gastel naar uw idee een beter alternatief is. In de bijlage bij uw brief gaat u op de argumenten meer specifiek in. Mijn reactie is vergelijkbaar. Hieronder geef ik op hoofdlijnen een reactie op uw brief. In bijlage 1 vindt u een meer specifieke reactie op de door u aangegeven argumenten.

Ons kenmerk
ETM/EM / 11148774

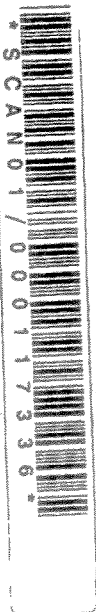
Uw kenmerk
2011/23 33 19

Bijlage(n)
1

U geeft in uw brief aan een tracé op/langs en mede ter vervanging van een bestaande hoogspanningsverbinding ten zuiden en oosten van de kern Oud Gastel te wensen. Hierbij stelt u de uitdrukkelijke voorwaarde dat geen toename en bij voorkeur afname plaatsvindt van de bestaande gevoelige bestemmingen in de magneetveldzone en dat voor de overige gevoelige bestemmingen de mogelijkheid tot uitkoop wordt voorgesteld. Woningen binnen de magneetveldzone van de nieuwe verbinding wegen voor u zwaarder dan woningen die bij de huidige verbinding al binnen de zone liggen. U onderkent de complexiteit van het aanleggen van het tracé in het gebied aan de oostkant van Oud Gastel. U geeft ook aan mogelijkheden te zien om het nieuwe tracé aan te leggen waarbij het aantal bestaande gevoelige bestemmingen in de magneetveldzone afneemt. Bij zo'n tracé zou naar uw mening ook worden voldaan aan het SEV III beleid om nieuwe doorsnijdingen te voorkomen.

Het voorgenomen tracé van de nieuwe verbinding ten westen en noorden van Oud Gastel bestaat uit een combinatie van de nieuwe met een bestaande verbinding. Het voornemen bestaat ter hoogte van Oud Gastel uit het bouwen van een nieuwe gecombineerde verbinding en het afvoeren van de bestaande 380 kV oostelijk van Oud Gastel. Daarmee is het voorgenomen tracé in lijn met de uitgangspunten zoals opgenomen in SEV III.

Het voorzorgsbeleid voor nieuwe hoogspanningsverbindingen geeft aan dat geprobeerd moet worden zoveel als redelijkerwijs mogelijk te voorkomen dat er bij nieuwe hoogspanningsverbindingen gevoelige bestemmingen worden geraakt.

Bij het maken van een nieuwe verbinding moeten wij dus kijken naar de effecten van die nieuwe verbinding. Mochten er woningen uit het magneetveld gaan bij een bestaande verbinding als gevolg van combineren met de nieuwe verbinding dan is dat een pluspunt.

Met de verbinding langs de westkant van Oud Gastel zijn er nul gevoelige bestemmingen in de magneetveldzone van de nieuwe verbinding. De verbinding gaat ook op ruime afstand (tenminste 250 meter) langs de kern van Oud Gastel. Deze afstand is vele malen groter dan de breedte van de magneetveldzone. Dat het voorgenomen tracé landschappelijke effecten heeft is evident. Dat is als nadeel van dit deel van het tracé aangegeven en heeft als zodanig meegewogen bij de keuze voor het voorgenomen tracé. Hoewel het voorzorgsprincipe hier niet van toepassing is, het gaat immers om een bestaande situatie, heb ik in mijn afweging ook meegenomen dat het voorgenomen tracé impliceert dat de huidige 380 kV langs Oud Gastel tot Standdaarbuiten uiteindelijk zal worden afgebroken. Hiermee komen 23 woningen niet meer in de magneetveldzone te liggen¹.

Een nieuwe 380 kV verbinding langs de oostkant van Oud Gastel loopt door verspreid liggende bebouwing. Dit geldt voor zowel een combinatie van de 150 kV met de 380 kV verbinding naast de bestaande 380 kV verbinding als voor een combinatie van de huidige 380 kV en de nieuwe 380 kV verbinding (al dan niet op de hartlijn van de bestaande 380 kV verbinding). De verspreid liggende woningen, de buisleidingenstraat (inclusief de buffer daarlangs waarbinnen geen masten kunnen worden gebouwd) en de snelweg (A17) maken het inpassen van een hoogspanningsverbinding een lastige opgave. Het is niet mogelijk hier een tracé te ontwerpen dat niet leidt tot gevoelige bestemmingen in de nieuwe magneetveldzone. Een nieuwe 380 kV verbinding aan de oostkant leidt tot minimaal 21 gevoelige bestemmingen, uitgaande van bouwen op de hartlijn van de bestaande verbinding. De andere varianten leiden tot meer gevoelige bestemmingen. In geval van de combinatie van de twee 380 kV verbindingen levert het gebruik van de nieuwe Wintrackmast weinig winst op voor gevoelige bestemmingen ten opzichte van de huidige situatie met de bestaande, enkele 380 kV verbinding. Het aanmerkelijke voordeel van het gebruik van de Wintrackmast (kleiner magneetveld) treedt op bij een enkele 380 kV verbinding maar vooral bij een combinatie van een 150 kV met een 380 kV verbinding. Een extra nadeel van een gecombineerde 380/380 kV verbinding op de hartlijn van de huidige 380 kV verbinding, die een vitaal onderdeel van het landelijke hoogspanningsnet is, is dat de bestaande verbinding gedurende de aanlegfase op noodmasten moet worden gehangen. De bestaande verbinding vanuit Borssele moet immers in bedrijf blijven. Aan zo'n noodverbinding zitten grote nadelen, onder andere voor wat betreft leveringszekerheid. In bijlage 1 wordt hier meer specifiek op ingegaan.

¹ De teelingen van de woningen en gehanteerde afstanden hebben zoals gebruikelijk in deze fase plaatsgevonden aan de hand van de nu bekende informatie en een inschatting van de magneetvelden (indicatieve zone). Berekeningen van de specifieke zone worden ten behoeve van het Inpassingsplan nog uitgevoerd en kunnen tot kleine afwijkingen leiden.

Bij de keuze voor een westelijke of een oostelijke passage van Oud Gastel gaat het – naast technische en inpassingaspecten – in hoofdzaak om de afweging tussen effecten op gevoelige bestemmingen en landschappelijke effecten: westelijk geen gevoelige bestemmingen maar wel effecten op een open gebied versus oostelijk geen effecten op het open landschap maar wel minimaal 21 nieuwe gevoelige bestemmingen (uitgaande van bouwen op de hartlijn van de bestaande verbinding). Het feit dat het gebied aan de oostkant erg krap is, de lijn aan de westkant uit technisch oogpunt de voorkeur heeft, rekening gehouden moet worden met de buisleidingenstraat en er door het verwijderen van de bestaande 380 kv aan de oostkant uiteindelijk ook nog 23 woningen niet meer in de buurt van een hoogspanningslijn staan versterken de keuze voor west.

Alles overwegende blijven de minister van Infrastructuur en Milieu en ik bij het standpunt dat bij de keuze voor de passage van Oud Gastel het voorkomen van gevoelige bestemmingen zwaarder weegt dan de effecten op het landschap aan de westkant van Oud Gastel. Wij handhaven dus onze keuze voor de westelijke passage.

Hoogachtend,

drs. M.J.M. Verhagen
Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

Bijlage 1

Reactie op specifieke punten gemeente Halderberge

- a. U geeft aan dat een combinatie van de huidige en nieuwe 380 kV verbinding ter plaatse van de huidige 380 kV verbinding beter is omdat de lijn dan niet door open gebied gaat. Een lijn aan de westkant is in strijd met de uitgangspunten zoals opgenomen in SEV II.

Reactie: Het voorgénomen tracé loopt ten westen en ten noorden van Oud Gastel inderdaad door open gebied. De voorgénomen nieuwe verbinding bestaat hier uit een combinatie van de nieuwe met een bestaande verbinding: de nieuwe verbinding wordt hier gecombineerd met de bestaande 380 kV verbinding oostelijk van Oud Gastel. Omdat de bestaande 380 kV verbinding westelijk langs Oud Gastel als onderdeel van het voornemen zal worden gecomoveerd, is de nieuwe, gecombineerde lijn op deze locatie niet in strijd met de uitgangspunten zoals opgenomen in SEV III.

- b. U geeft aan dat de Provincie geen grootschalige verstedelijkingsopgaven wil projecteren buiten al geprojecteerde ontwikkelingen. Dit is ondermeer omdat als dit toegestaan wordt het steeds moeilijker wordt om andere ontwikkelingen te weren. Verder vindt u dat de polders die nog open zijn, open gehouden moeten worden.

Reactie: Een hoogspanningsverbinding kan niet geschaard worden onder 'grootschalige verstedelijkingsopgaven'. Aan de rand van Oud Gastel is in de toekomst woningbouw gepland (de nieuwe verbinding zou overigens ook hier op ruime afstand (tenminste 300 meter) vandaan blijven). In het open gebied ten noorden van Oud Gastel zijn recent windturbines geplaatst.

Van het plaatsen van een hoogspanningsverbinding gaat geen precedentwerking voor verstedelijking uit. Een hoogspanningsverbinding geeft geen aanleiding tot andere ontwikkelingen. Een verstedelijkingsopgave heeft immers geen logische en functionele relatie met een hoogspanningsverbinding; verstedelijking en hoogspanningsverbindingen sluiten elkaar in zekere zin juist uit.

- c. U geeft aan dat de nieuwe lijn voor diverse landschappelijke effecten zal zorgen. U noemt daarbij horizonvervuiling voor bewoners in Oud Gastel, verrommeling in combinatie met windturbines, aantasting van de landschappelijke lijn van de Oude Turfvaart en versterking van het natuurgebied aan het Vlietkanaal door het koppelstuk.

Reactie: Ja, er zijn landschappelijke effecten. Dat is ook aangegeven als een nadeel van het voorgénomen tracé ter hoogte van Oud Gastel en heeft meegewogen bij de keuze om dit tracé te kiezen. Samen met de landschapsarchitect die bij het project betrokken is, wordt zorgvuldig aandacht

besteed aan de inpassing van de nieuwe verbinding in het landschap. Daarbij wordt waar mogelijk rekening gehouden met de bestaande waarden van landschap en natuur.

- d. U noemt als nadeel van een tracé aan de westkant dat er drie hoogspanningsverbindingen op het grondgebied van Halderberge zullen zijn. U geeft aan dat aan de oostkant er al diverse infrastructuur (snelweg/ buisleidingenstraat) is en ook de nodige bedrijvigheid. Daarmee zou het verdwijnen van de 380 kV aan de oostkant niet leiden tot duidelijke verbetering want al deze zaken blijven. Tenslotte geeft u aan dat een verbinding aan de westkant zorgt voor verstoring van zichtrelaties.

Reactie: Er zijn nu drie hoogspanningsverbindingen die door de gemeente Halderberge lopen. In alle tracéalternatieven die in het kader van de nieuwe hoogspanningsverbinding zijn onderzocht is sprake van een combinatie van de nieuwe verbinding met een bestaande verbinding. Dat betekent dat een bestaande verbinding (in een aantal gevallen op een ander tracé) wordt vervangen door een nieuwe, gecombineerde verbinding. Daarin verschillen de tracéalternatieven niet. Het aantal verbindingen verandert dus niet.

Vanwege de specifieke situatie van de bestaande 150 kV verbinding bij Roosendaal bestaat het tracéalternatief C150b ter hoogte van Oud Gastel deels niet uit een combinatie met een bestaande verbinding. Het is juist dat o.a. de buisleidingenstraat en de A17 niet verdwijnen. Toch levert blijkens de uitgevoerde onderzoeken het verdwijnen van de bestaande 380 kV verbinding aan de oostkant van Oud Gastel een landschappelijke verbetering op. Ik onderken dat dit positieve effect minder groot is dan het (negatieve) effect van het voorgenomen tracé op het landschap aan de west- en noordzijde van Oud Gastel.

Ten aanzien van de zichtrelaties; u noemt de zichtrelaties aan de westkant van Oud Gastel. In het nieuwe ontwerpbestemmingsplan buitengebied van Halderberge dat momenteel ter inzage ligt, zijn ook zichtrelaties aangegeven in het gebied ten oosten van Oud Gastel. Aan de oostkant zijn diverse bebouwingslinten aanwezig. In het ontwerpbestemmingsplan wordt aangegeven dat de gemeente deze wil behouden en versterken. Hiermee heeft het gebied ten oosten van Oud Gastel een duidelijke woonfunctie. De voorgenomen sloop van de bestaande 380 kV hoogspanningsverbinding in dit gebied, die onderdeel is van het voornemen, lijkt daarmee goed te passen in de gemeentelijke doelstellingen zoals beschreven in het ontwerpbestemmingsplan buitengebied.

- e. U geeft aan dat de gemeente behoud en versterking wenst van de agrarische bedrijvigheid en vindt de nieuwe verbinding aan de westkant in strijd hiermee.

Reactie: Het voorgenomen tracé leidt tot beperkte belemmering van de agrarische bedrijfsvoering als gevolg van de masten. TenneT maakt hierover

afspraken met de eigenaren en gebruikers van de gronden. Daarbij worden ook afspraken gemaakt over de schadevergoeding die TenneT aan de gebruikers betaald. De agrarische potentie van het gebied blijft nadrukkelijk gehandhaafd.

- f. U geeft aan dat er een AMK terrein aan de westkant is. U wilt geen verstoring daarvan.

Reactie: De nieuwe lijn raakt dit terrein niet. Overigens zal er nog archeologisch onderzoek plaatsvinden.

- g. U heeft zorgen over de aanleg van de nieuwe 150 kV verbinding als gevolg van het AFC en de relatie daarvan met de nieuwe verbinding. U vreest in kader van het bundelingsprincipe dat deze 150 kV langs de nieuwe verbinding aan westkant zal worden gelegd met een grotere magneetveldzone tot gevolg.

Reactie: Het bundelingsprincipe van SEV III is van toepassing op bovengrondse hoogspanningsverbindingen. Zoals u zelf ook aangeeft zal de nieuwe 150 kV vanaf het AFC ondergronds worden aangelegd. De verbinding vanaf het AFC gaat naar Roosendaal. De nog aan te leggen 150 kV kabel AFC – Roosendaal heeft geen logische relatie met het voorgenomen tracé van de 380 kV langs Oud Gastel. Derhalve deel ik uw zorg niet. De magneetveldzone van ondergrondse verbindingen is overigens smal. Bij het ontwikkelen van een tracé voor de 150 kV kabel tussen het AFC en Roosendaal wordt rekening gehouden met bestaande ruimtelijke functies.

- h. U geeft aan dat de verbinding niet mag leiden tot een toename van het aantal bestaande gevoelige bestemmingen, u ziet het liefst een afname. Woningen binnen de magneetveldzone van de nieuwe verbinding wegen voor u zwaarder dan woningen die bij de huidige verbinding al binnen de zone liggen. De nieuwe verbinding ligt aan de oostkant op een veel grotere afstand van de woonkern van Oud Gastel. Ook geeft u aan dat er aan de oostkant met name bedrijven zijn.

Reactie: Aan de oostkant van Oud Gastel is een aantal bebouwingslinten aanwezig. Inderdaad is in het gebied daar – naast de woonfunctie – ook bedrijvigheid aanwezig. In het gebied oostelijk van Oud Gastel, tussen Roosendaal-Borchwerf en Standdaarbuiten, gaat het in bebouwingslinten en kleine clusters van woningen naar schatting in totaal om vele tientallen woningen. Daarmee heeft het gebied, zoals ook blijkt uit het ontwerp-bestemmingsplan Buitengebied van uw gemeente, een duidelijke woonfunctie. Zoals ik in mijn brief heb aangegeven gaat het voorzorgsbeginsel over het aantal nieuwe gevoelige bestemmingen in een (nieuwe) magneetveldzone. Een nieuwe lijn aan de oostkant leidt tot minimaal 21 nieuwe gevoelige bestemmingen uitgaande van bouwen op de hartlijn van de bestaande 380 kV verbinding. Het is juist dat een verbinding aan de oostkant verder weg ligt van de kern van Oud Gastel. Het voorgenomen tracé aan de west- en noordkant

van Oud Gastel ligt op voldoende afstand (tenminste 250 meter) van de woningen aan de rand van Oud Gastel. Deze afstand is vele malen groter dan de breedte van de magneetveldzone. De bestaande verbinding aan de oostkant van Oud Gastel loopt vlak langs en over woningen heen waardoor deze woningen wel in de magneetveldzone liggen. Het is niet mogelijk een tracé te ontwikkelen aan de oostkant van Oud Gastel waarbij geen woningen in de magneetveldzone liggen. Daarbij is rekening gehouden met de voorwaarde dat een tracé moet voldoen aan redelijke eisen van landschappelijke inpassing.

- i. U geeft aan dat de verbinding aan de oostkant lastig in te passen is door de gevoelige bestemmingen in buitengebied en door de buisleidingenstraat. U bent echter niet overtuigd van het ontbreken van een oplossing want:
- de nieuwe wintrack heeft een smallere magneetveldzone dan de huidige lijn;
  - de nieuwe verbinding is een combinatieverbinding dus of de huidige 150 kV óf de huidige 380 kV verdwijnt
  - een verbinding aan de oostkant is technisch lastig maar wel mogelijk.

Reactie: Uw constatering dat de nieuwe verbinding aan de oostkant lastig in te passen is, deel ik. Vanwege de ruimtelijke belemmeringen en technische vraagstukken is daarom, voorafgaand aan het aanduiden van het voorgenomen tracé, onderzoek gedaan naar mogelijkheden om de verbinding hier in te passen. Daarbij zijn diverse varianten in beeld gebracht en beoordeeld op hun gevolgen, onder andere voor het aantal gevoelige bestemmingen in de magneetveldzone. De conclusie uit het onderzoek is dat andere oplossingen niet onmogelijk zijn, maar per saldo bij een weging van voor- en nadelen naar mijn oordeel minder gunstig zijn dan het voorgenomen tracé.

De Wintrackmast met een combinatie van een 150 kV lijn en een 380 kV lijn heeft inderdaad een smalle magneetveldzone. Dit geldt in mindere mate voor een combinatie van twee 380 kV verbindingen. Aan de west- en noordkant van Oud Gastel is voor zo'n verbinding voldoende ruimte om geen woningen in de magneetveldzone te krijgen. Die ruimte ontbreekt aan de oostkant. Het combineren van de nieuwe verbinding met de bestaande 380 kV op het bestaande tracé is in principe niet onmogelijk. Aan een dergelijke oplossing kleven echter zodanige bezwaren dat ik niet voor die oplossing gekozen heb. Overwegingen daarbij zijn dat een dergelijk tracé voor wat betreft het aantal woningen in de magneetveldzone duidelijk minder gunstig is dan het voorgenomen tracé, de noodzaak om tijdelijke maatregelen te nemen (noodmasten), en de beïnvloeding van de buisleidingenstraat. Omdat de bestaande 380 kV verbinding van vitaal belang is voor de leveringszekerheid van elektriciteit, kan deze verbinding niet uit bedrijf worden genomen. Bij de aanleg van een gecombineerde verbinding moet daarom eerst de nieuwe verbinding worden gebouwd en pas daarna kan de bestaande verbinding worden afgebroken. Belangrijk nadeel van een gecombineerde 380/380 kV op de hartlijn van de bestaande verbinding is dat de bestaande verbinding dus

van tevoren moet worden verwijderd en als noodverbinding moet worden aangelegd. De noodverbinding zal gedurende de bouwtijd van de verbinding bij Oud Gastel moeten blijven staan (naar verwachting minimaal 6 maanden). Een noodverbinding bestaat uit tijdelijke (nood)masten, waarbij voor elk circuit aparte masten nodig zijn (in dit geval twee noodlijnen). De noodmasten moeten ieder worden voorzien van drie of vier tuien waarmee de masten in de grond worden verankert. Dit betekent dat het (tijdelijke) ruimtebeslag van zo'n noodverbinding beduidend groter is dan het ruimtebeslag van de definitieve verbinding.

Voor een noodverbinding naast het bestaande tracé is onvoldoende ruimte aanwezig. Wegens het vitale belang van de verbinding zal de noodlijn aan strenge eisen moeten voldoen om de leveringszekerheid te kunnen waarborgen. De Stichting bewonersbelangen Oud Gastel heeft als alternatief voor het ruimtegebrek aangegeven dat de noodverbinding aan de westkant aangelegd zou kunnen worden. Het gaat dan immers om een tijdelijke verbinding. Een dergelijke oplossing is niet onmogelijk, maar het gaat wel om een lange noodlijn (circa negen kilometer). Gezien de eisen die aan de noodverbinding worden gesteld en het grotere ruimtebeslag van zo'n noodlijn, zijn gedurende de bouwtijd van de nieuwe verbinding grote beperkingen aanwezig voor de agrarische bedrijfsvoering. Naast de technische complicaties brengt een noodlijn fors extra kosten met zich mee. Dit wordt mede veroorzaakt door de grote lengte van de noodlijn en de duur waarvoor de lijn nodig is. Daarom kan geen (of in ieder geval zeer beperkt) gebruik worden gemaakt van beschikbaar materiaal. Tenslotte levert dit geen oplossing voor het feit dat in de definitieve situatie met de lijn aan de oostkant van Oud Gastel er minimaal 21 nieuwe gevoelige bestemmingen in de magneetveldzone liggen.

- j. U geeft aan dat niet alle woningen kunnen worden vermeden. Hiervoor zou dan een aanbidding tot uitkoop gedaan moeten worden of tot ondergronds brengen van lijnen over gegaan moeten worden conform het voorstel van de minister aan de Tweede Kamer.

Reactie: Allereerst gaat het bij het voorstel van de minister om bestaande 150 kV en 380 kV verbindingen. Met betrekking tot bestaande 380 kV verbindingen heeft de minister aangekondigd om uit te zoeken of bewoners die binnen de zogenaamde zakelijk rechtstrook van deze bestaande verbindingen wonen (deze zakelijk rechtstrook is maximaal 38 meter aan weerszijde van de lijn) een aanbod tot uitkoop kan worden gedaan. Met betrekking tot de 110/150 kV verbindingen heeft de minister voorgesteld om inzichtelijk te maken waar de grote knelpunten in woongebieden in Nederland zich voordoen. Aan de hand van een lijst wordt uitgezocht welke knelpunten de komende jaren opgelost kunnen worden door op die plekken de verbinding te verplaatsen of ondergronds te brengen (verkabeling). Het gaat hierbij om verstedelijkte gebieden. De mogelijkheden om het bovenstaande te verwezenlijken worden momenteel onderzocht.

De minister laat een mogelijke uitkoop- en verkabelregeling nu verder uitwerken. Hij zal de Tweede Kamer voor het eind van het jaar over de vervolgstappen informeren. Dan zal er dus meer duidelijkheid zijn over hoe de uitkoopregeling er uitziet en wie ervoor in aanmerking komt.

Voor nieuwe 380 kV verbindingen geldt dat alle woningen in de magneetveldzone een aanbod van TenneT krijgen voor schadevergoeding of uitkoop. Belangrijk blijft echter het uitgangspunt van het voorzorgsbeginsel: het zoveel mogelijk voorkomen van nieuwe gevoelige bestemmingen. Het aanbod geldt dan voor die woningen die uiteindelijk echt niet te vermijden waren.